

NORMATIVNI POLOŽAJ BIBLIOPEDAGOŠKE DEJAVNOSTI V MLADINSKEM KNJIŽNIČARSTVU

Tilka Jamnik, Knjižnica Otona Župančiča, enota
Pionirska knjižnica, Ljubljana

UDK 027.625 : 006(497.4)

Povzetek

Živost in učinkovitost bibliopedagoškega dela splošnih knjižnic potrjuje tudi dejstvo, da vrsto njenih oblik prevzemajo sodobna didaktika pouka slovenskega jezika in književnosti, šolska knjižnica, predšolska vzgoja, gibanje bralne značke ipd. Vzporedno ko se v kurikularni prenovi v šolski knjižnici pripravlja mesto in vloga informacijskega opismenjevanja, naj bi mladinskim oddelkom splošnih knjižnic v standardih definirali vlogo "dopolnilnega" informacijskega opismenjevanja in motiviranja za branje. Ne dovolimo, da nam v knjižnično-informacijskih centrih tretjega tisočletja vsa bogata in razvejana bibliopedagoška dejavnost propade: posodobimo jo, če je to potrebno, podprimo, razvijmo nove oblike in metode dela, **standardizirajmo, normirajmo**, vključimo v izobraževanje knjižničarskih kadrov in storimo, karkoli je pač še potrebno, da bo mladinsko knjižničarstvo imelo svoje mesto in možnosti za delo in razvoj.

UDC 027.625 : 006(497.4)

Summary

Vividness and efficiency of bibliopedagogic work in public libraries is also confirmed by the fact that several of its forms have been taken over by modern didactics of teaching Slovenian language and literature, school libraries, pre-school education, "win a reading-badge" activity etc. While in the frames of the curriculum reform, the role and function of providing for information literacy will be bestowed upon school libraries, the standards for public libraries define the role of youth departments in them as providing for "supplementary" information literacy and motivation for reading. We will not let all of our rich and widely spread activities disappear from library and information centers of the third millennium: if required, we will modernize them, support and develop new forms and methods of work, standardize and norm them, include them into education of library employees and do anything that might be required for youth librarianship to retain its place and conditions for work and development.

Z anketo v vseh 60 osrednjih splošnih knjižnicah v Sloveniji, maja 1997, smo ugotovili, da je v mladinskih oddelkih SIK bogata in zelo razvejana praksa bibliopedagoškega dela. V osnutku novih standardov za splošne knjižnice pa bibliopedagoško delo mladinskih knjižničarjev sploh ni vključeno.

Pregled osnutka standardov za SIK, kakršnega smo dobili v razpravo letošnjo pomlad, je pokazal, da ne temelji na viziji stroke v povezavi z njenim tehničnim in informacijskim napredkom. Ne izhaja iz globalne vizije slovenskega (in svetovnega) knjižničarstva in ne upošteva organiziranih knjižničarske mreže v Slovenije, ne v celoti, ne v posameznih segmentih. V osnutku ni jasno razvidna nova vloga SIK kot informacijskega središča, v njem ni zaslediti sprememb kot posledice spremenjenih programov šolskih knjižnic v kurikulumni prenovi slovenske šole itd. Mladinsko knjižničarstvo v Sloveniji je razvilo vrsto oblik knjižne in knjižnične vzgoje, ki v osnutku standardov za SIK niso niti omenjene. Nedopustno je, da je izpadla časovna normiranost posameznih opravil v SIK, medtem ko pa so v njih nekateri podrobni izračuni o prostorih, opremi, skladu in kadrih.

V referatu razmišljam samo o enem segmentu mladinskega knjižničarstva, namreč o bibliopedagoškem delu, ki ga predstavljam z rezultati ankete, ki smo jo pripravili v Pionirski knjižnici v Ljubljani in v maju 1997 izvedli po vseh slovenskih osrednjih SIK-ih.¹

Obenem opozarjam na osrednost Pionirske knjižnice v Ljubljani, ki deluje kot center za mladinsko književnost in knjižničarstvo v Sloveniji, čeprav ji ta vloga formalno ni priznana. Mislim tudi, da v tem referatu ni potrebno dokazovati njene osrednosti in naštevati vsega dela, ki ga izvaja z mladinskimi oddelki slovenskih SIK-ov, s šolskimi knjižnicami, v komisijah in ekspertnih skupinah Ministrstva za šolstvo in Ministrstva za kulturo, na seminarjih zavoda Republike Slovenije za šolstvo, v sodelovanju s strokovnjaki na področju mladinske književnosti, z založniki, v mladinskih in strokovnih časopisih, s slovensko sekcijo IBBY, pri Bralni znački, v Bralnem društvu Slovenije itd. Pionirska knjižnica v Ljubljani deluje na lokalnem, državnem in širšem nacionalnem ter mednarodnem nivoju.

Slovensko knjižničarstvo ni načrtovano ne globalno ne v posameznih segmentih. Le-to se seveda odraža v osnutku novih standardov za SIK-e in v drugih dokumentih slovenskega knjižničarstva (oz. v njihovi zastarelosti in neustreznosti).

Pri definiranju novih vlog SIK kot informacijskega središča ne pozabimo na segment mladinskega knjižničarstva. Ne pozabimo na tiste knjižničarje, ki pomagajo otrokom vstopiti v knjižnico. Glede na to, da ni o tem delu v

¹ Darja Lavrenčič in Ida Mlakar: *Bibliopedagoške oblike dela z mladimi bralci do 15. leta starosti v vaši knjižnici: ura pravljic, igralna ura s knjigo in pogovori o knjigah*

standardih niti besede, se zdi, kot da samo iz svojega prepričanja in (zastarele) prakse otrokom svetujejo pri izbiri knjig, jim v živo pripovedujejo ali berejo pravljice, se igrajo in pogovarjajo z njimi, fantazirajo ter ustvarjajo skupaj z njimi. Kritiki v razvitejšem svetu že opozarjajo, da je med informacijsko usposobljenimi sodobnimi knjižničarji težko najti koga, na katerega bi se lahko zanesel, da pozna literaturo, da zna kaj povedati o njej, kaj šele svetovati, kaj brati. Slovensko mladinsko knjižničarstvo to zmore: ne dovolimo, da se to izgubi, nasprotno, "odraslo" knjižničarstvo bi v tem pogledu od mladinskega knjižničarstva lahko marsikaj pridobilo. Naj ob tem opozorimo, da npr. nordijske dežele po informacijskem obdobju v svoje splošne knjižnice ponovno uvajajo bibliopedagoško delo; se iz njihove izkušnje lahko kaj naučimo?

Poudarjamo, da je ena od vlog sodobnega knjižnično-informacijskega centra motiviranje za branje. Knjižnica motivira za branje z nabavo, obdelavo in izposojo knjižničnega gradiva. Knjižničarji moramo poznati gradivo, da o njem lahko svetujemo porabnikom, posebno otroke pa motiviramo za knjižnico, gradivo in za branje tudi z bibliopedagoškim delom. Slovensko mladinsko knjižničarstvo je razvilo vrsto bibliopedagoških oblik za knjižno in knjižnično vzgojo mladih obiskovalcev: kot prispevek k motiviranju za branje in kot prispevek, dopolnilo in razširitev sodobno imenovanega informacijskega opismenjevanja, kar je sicer naloga šolske knjižnice.

Da bi pokazali, kakšno bogastvo oblik je to, predvsem v pripravi in izvajanju, vam predstavljamo odgovore 60 osrednjih SIK iz naše ankete o izvajanju bibliopedagoških oblik in še posebej o "uri pravljic" in "igralni uri s knjigo" (za otroke do 9. leta starosti) ter o "pogovorih o knjigah" (za otroke nad 10. let). SIK-e smo spraševali, kako pogosto izvajajo te oblike, koliko časa porabijo za pripravo, kaj vse vključujejo v izvedbo oblike, kaj predvsem z njo želijo doseči, kdo obiskuje te prireditve. Anketo smo poslali vsem 60 osrednjim knjižnicam, ki so jo vse izpolnile in vrnile. (Glej dodatek!)

Rezultati ankete so pokazali, da bibliopedagoške oblike izvajajo vse slovenske SIK, izvajajo jih v 3/4 svojih enot in v skoraj 1/5 izposojevališč in celo na nekaterih postajališčih potujočih knjižnic. Vsaka knjižnica izvaja (ne glede na pogostost) po deset različnih bibliopedagoških oblik. Vse osrednje knjižnice izvajajo "ure pravljic" (od tega 2/3 redno, enkrat na teden), obliko književne vzgoje, s katero otroke navajamo na estetsko doživljanje literature in motiviramo za branje. Ena tretjina knjižnic ima (redno ali občasno) "igralno uro s knjigo", obliko knjižnične vzgoje, s katero otroke v predšolskem obdobju z igro na določeno temo seznanjamo z različnim knjižničnim gradivom kot informacijskimi viri (=informacijsko predopismenjevanje). Ena tretjina knjižnic izvaja "pogovore o knjigah", najbolj učinkovito obliko, ki otroke nad 10 leti starosti motivira za branje. Skoraj vse knjižnice občasno pripravl-

jajo srečanja z literarnimi in drugimi ustvarjalci, vse sprejemajo skupine iz vrtcev in skoraj vse tudi skupine šolarjev, skoraj vse pripravljajo različne razstave in uganko meseca, polovica jih pripravlja razstavo moja najljubša knjiga in počitniške delavnice, vse knjižnice že šesto leto izvajajo mednarodni knjižni kviz, tretjina jih izvaja predšolsko bralno značko.

Te oblike izvajajo večinoma knjižničarji ob drugem delu v knjižnici, pogosto to niso niti knjižničarji, ki bi delali le na mladinskem oddelku. Le v tretjini slovenskih knjižnic je priprava na izvedbo prireditev časovno ovrednotena, sicer je prepuščena temu, kolikor jo dopušča drugo delo v knjižnici, lastni presoji izvajalcev oz. njihovi navdušenosti, da le-to počnejo v svojem prostem času. In ker izvedba bibliopedagoških oblik ni standardizirana, je odvisna od razumevanja ravnatelja za tovrstno delo in navdušenosti posameznih knjižničarjev, ki to delo opravljajo. Ker niso standardizirane, se lahko zgodi, da knjižnica opusti izvajanje bibliopedagoških oblik, ker je trenutno prioriteta naloga knjižnice npr. vnos retrospektive v računalniško bazo. Iz istega razloga se dogaja, da knjižnice ves čas pošiljajo svoje delavce na računalniško izobraževanje, ne pa tudi na izobraževanje in dodatno izpolnjevanje za izvajanje bibliopedagoških oblik.

Študij bibliotekarstva in izobraževalni tečaji za knjižničarje, ki jih pripravlja NUK, ne obsegajo predmetov, ki bi usposabljali knjižničarje za bibliopedagogiko. Vzporedno s standardizacijo bibliopedagoškega dela bi bilo potrebno oblikovati tako v študiju bibliotekarstva kot v tečajih za knjižničarje predmete in vsebine, ki bi usposabljali za delo z mladimi in za delo z bralci sploh. Te oblike izvajajo večinoma knjižničarji, ki se v ta namen niso posebej izobraževali, svoje znanje pa so si sami izpopolnjevali v različnih tečajih, seminarjih in strokovnih srečanjih (pri tem so med odgovori večkrat omenjena strokovna srečanja, ki jih Pionirska knjižnica v Ljubljani pripravlja enkrat mesečno). Mladinski knjižničarji se usposabljajo z izmenjavo izkušenj in s prezentacijami, udeležujejo se različnih seminarjev po svojih prizadevanjih oz. le iz tistih knjižnic, kjer je ravnatelj naklonjen delu z mladimi.

Bibliopedagoške oblike izvajajo knjižničarji, večinoma so to višji knjižničarji in bibliotekarji, ki jim priprave na to delo praviloma niso priznane. Bibliopedagoško delo pa bi glede na svojo vlogo moralo biti normirano, da se ne bi dogajalo, da ga okrnejo druga dela v knjižnici, predvsem pa, da ga ne izpodrine posodabljanje knjižnic, npr. vnašanje podatkov v računalniško bazo, usposabljanje knjižničarjev za iskanje informacij na internetu ali uvažanje novih informacijskih služb v knjižnico.

Knjižnice pred novimi izzivi naj ne pozabljajo na segment mladinskega knjižničarstva, ker se vsaka uspešna vzgoja začne pri otrocih, iz majhnega raste veliko ... Slovensko knjižničarstvo bi moralo namenjati dovolj kadra, gradiva in sredstev za delovanje mladinskih oddelkov. Knjižničarji na mla-

dinskih oddelkih bi morali imeti dovolj časa in znanja, da se ukvarjajo z mladimi obiskovalci. Vse to mora biti definirano v standardih, upoštevano v drugih dokumentih slovenskega knjižničarstva in osmišljeno v razvojno vizionarski podobi slovenskega knjižničarstva.

Natačno bi bilo treba načrtovati, kaj so naloge posameznih segmentov knjižničarstva v horizontali in vertikali, pa bi ne moglo priti ne do izpadov ne do podvajanj posameznih nalog. Vzporedno s tem ko se v kurikularni prenovi šolski knjižnici določa vloga, da omogoča knjižnično informacijska znanja oz. da učenec z njeno pomočjo usvoji informacijsko pismenost, naj bi mladinskim oddelkom splošnih knjižnic definirali vlogo "dopolnilnega" informacijskega opismenjevanja in motiviranja za branje. Pri tem bi moralo biti poudarjeno, kako pomembno je, da knjižnica ne le zasleduje in uvaja nove medije, ampak tudi pozna specifiko medijev, njih lastnosti in vplive, predvsem pa vsebine. Pri tem bi nekatere knjižnice najbrž imele osrednjo vlogo. Vzporedno pa bi bilo potrebno organizirati izobraževanje knjižničarjev za vse segmente dela (v študiju bibliotekarstva in v knjižničarskih tečajih oz. v drugih oblikah dopolnilnega ter permanentnega izpopolnjevanja).

Naj sklenemo s predlogi in zahtevami, ki smo jih izpostavili že v referatu na Posvetovanju ZBDS, Bled, 8.11.1995 (Tilka Jamnik, Tanja Pogačar: Gradivo v sodobni mladinski knjižnici in knjižna vzgoja):

1. V pripravi na temeljitejšo spremembo predlagamo, da bi časovno omogočili, finančno ovrednotili in standardizirali t.i. "bralne ure" in oblike bibliopedagoškega dela (priprave in izvedbe oblik), ki jih izvajajo knjižničarji v mladinskih oddelkih splošnih knjižnic in so dobra osnova, da na njih vnaprej razvijamo sodobnejše oblike knjižne in knjižnične vzgoje.
2. Študij bibliotekarstva, tečaje za pripravo na strokovne izpite, začetne knjižničarske tečaje in druge oblike dopolnilnega in permanentnega izobraževanja knjižničarskega kadra bi bilo potrebno dopolniti in posodobiti z nekaterimi psihološkimi, pedagoškimi in andragošskimi znanji, poleg tega pa z vsebinami kot so npr. svetovna in slovenska književnost, tudi mladinska književnost, študij medijev idr., da bi knjižničarji bolje poznali in vrednotili knjižnično gradivo in da bi bili boljše usposobljeni za svetovalno-izobraževalno delo ter komuniciranje z bralci.
3. Vsekakor pa bi bila potrebna tudi močnejša povezava med odgovornimi republiški centri pri NUK in na Zavodu RS za šolstvo in šport ter predstavniki mladinskih oddelkov splošnih knjižnic in šolskih knjižnic.

DODATEK:**BIBLIOPEDAGOŠKE OBLIKE DELA Z MLADIMI BRALCI DO 15. LETA STAROSTI V SPLOŠNIH KNJIŽNICAH V SLOVENIJI (maj 1997)**

1. Ime in naslov vaše knjižnice

N= 60 osrednjih splošnoizobraževalnih knjižnic v Sloveniji

2. V spodnjo razpredelnico napišite imena enot in izposojevališč ter označite, kje vse imate mladinske oddelke ter kje vse izvajate bibliopedagoške oblike:

knjižnica	mladinski oddelek		bibliopedagoške oblike	
12 tip 1	12 da		12 da	
17 tip 2	16 da	1 ne	17 da	
22 tip 3	22 da		22 da	
4 tip 4	2 da		3 da	1 ne
	2 ni fizično ločen			
enota/e	mladinski oddelek		bibliopedagoške oblike	
98	73 da	14 ne	72 da	15 ne
	5 mlad.lit.		9 občasno	
			- enota je združena s ŠK, oblike izvaja šolska knjižničarka	
izposojevališče/a	mladinski oddelek		bibliopedagoške oblike	
78	15 da	32 ne	13 da	49 ne
			22 mlad. lit.	15 obi
50 potujoča knjiž.			1 ne	46 da
			46 mlad. lit.	2 ne

Vprašanje št. 3.: Katere oblike bibliopedagoškega dela potekajo v vaši knjižnici?

60 ura pravljic

60 razred na obisku

- 59 vrtec na obisku
- 52 srečanja z literarnimi in drugimi ustvarjalci
- 34 pogovori o knjigah
- 30 igralna ura s knjigo
- 18 igralna ura
- 52 razstave
- 60 mednarodni knjižni kviz
- 51 uganka meseca
- 38 knjižne uganke
- 33 moje najljubše knjige
- 16 pravljичne uganke
- 7 vprašanja za knjigožere
- 32 počitniške delavnice
- 21 predšolska bralna značka
- 19 kaj drugega

Vprašanje št. 4: Menite, da bi morali knjižničarji, ki se ukvarjajo z bibliopedagoškimi oblikami, sodelovati in si izmenjavati izkušnje?

- 60 da
- ne

Vprašanje št. 5: Kakšno obliko sodelovanja predlagate?

- 41 srečanja in izmenjava izkušenj, pogovori (od tega jih 7 navaja srečanja v Pionirski knjižnici v Ljubljani)
- 24 predstavitev bibliopedagoških oblik, demonstracije, praktičen prikaz
- 8 seminarji, tečaji
- 7 delavnice, veliko praktičnega sodelovanja
- 5 okrogla miza na določeno temo
- 4 predavanja
- 3 objave uspešnih bibliopedagoških ur v strokovni periodiki (Knjižnica, Otrok in knjiga, Knjižničarske novice...)
 - izobraževanje (permanentno) knjižničarjev v zvezi z mladinsko literaturo
 - aktiv mladinskih knjižničarjev iz SIK
 - sodelovanje SIK in ŠK, skupni projekti, oblikovanje programov dejavnosti v šol. letu
 - npr. 1x letno srečanje vseh, s predstavitvijo svoje dejavnosti. Vsaj 1x ali 2x letno strokovno izpopolnjevanje; povezava s tovrstno dejavnostjo v zamejstvu in izmenjava izkušenj s tujino (občasno)
 - organizacija informacij iz tujine

Vprašanje št. 6: Kdo v vaši knjižnici izvaja bibliopedagoške oblike?

- 58 knjižničar, ki opravlja to delo poleg drugih zadolžitev
 17 zunanji sodelavci
 10 kdo drug:
 2 delavci prek javnega dela
 - lutkovni in dramski krožki učencev, šola z gledališkim krožkom, vrtec s predstavo, otroci, otroci knjižničark,
 - starši, mamice, babice (otroci so zelo ponosni, če pred vsemi pripoveduje njihova mama)

Vprašanje št. 7: Kdo izvaja uro pravljic, igralno uro s knjigo ter pogovore o knjigah v vaši knjižnici?

- 59 knjižničar, ki opravlja to delo poleg drugih zadolžitev
 14 zunanji sodelavci
 5 kdo drug:
 - lutkovni in dramski krožek učencev, otroci knjižničark, gostje,
 - otroci, tudi starši, mamice, babice (otroci so zelo ponosni, če pred vsemi pripoveduje ravno njegova mama)
 - predstavitev knjig v italijanskem jeziku izvaja referentka za italijaniko

Vprašanje št. 8: Če to delo opravljajo zunanji sodelavci, opredelite, kdo so?

- 2 starši
 9 študentje
 7 poklicni/amaterski igralci
 3 poklicni pravljicarji
 5 vzgojitelji
 4 učitelji
 10 kdo drug:
 ravnateljica, otroci zaposlenih knjižničark, učenci likovnih krožkov otroci, slikar, glasbenik, stari starši, oseba prek javnih del, ki ima mentorja knjižničarja, razne delavnice, ki vključujejo nezaposlene, upokojena pedagoginja, študentje - bodoče vzgojiteljice

Vprašanje št. 9: Če to delo opravljajo knjižničarji, kakšen strokovni naziv imajo?

- 42 višji knjižničar
 19 bibliotekar
 19 knjižničar

Vprašanje št. 10: Kje se na svoje delo pripravljajo?

- 12 v službi

9 doma

42 oboje

Vprašanje št. 11: Koliko časa jim je priznано za pripravo in vodenje bibliopedagoške ure?

21 za pripravo je priznana 1-2 uri oz. za izvedbo ure je priznana bibliopedagoška ura

20 ni določeno, knjižničar se pripravlja med delovnim časom, kolikor mu dopuščajo druge obveznosti; če se pripravlja tudi doma, je to njegova stvar

19 b.o.

Vprašanje št. 12: Koliko časa se povprečno pripravljate za izvedbo ene bibliopedagoške oblike.

ure pravljič:

12 1 ura

12 2 uri

10 2-3 ure

6 4 ure ali več

12 čas priprave je odvisen od številnih dejavnikov (zahtevnost besedila in interpretacije, priprave samega likovnega ter ostalega spremljajočega materiala tudi od števila ponovitev in ciljne publike.

igralne ure s knjigo:

10 2 uri

5 5 ur ali več

3 1 ura

2 odvisno, kaj izvajamo na igralni uri

pogovori o knjigah:

9 2 uri

3 1 ura

5 8 ur in več

6 knjigo je potrebno prebrati, za povezavo vsebin že znanih knjig pa mi koristi znanje književnosti, zelo različno, odvisno od knjig

Vprašanje št. 13. Je udeležba na vaših prireditvah brezplačna?

55 da

3 ne

1 včasih, ne

Vprašanje št.1 4. Če udeležba na vaših prireditvah ni brezplačna, napišite razloge za vašo odločitev:

- priprave za material, ki ga otroci uporabljajo pri zaposlitvi,
- od lanskega leta; na pobudo staršev smo lani uvedli prostovoljne prispevke za risalni pribor,
- (delno) starši prispevajo minimalni znesek za materiale - izdelke otroci nesejo domov po vsaki uri pravljič,
- novoletne prireditve in zaključne pogostitve,
- nastopi gledaliških skupin, igralcev - svobodnih kulturnih delavcev ... zaračunavamo vedno le prispevek k stroškom (pavšalno 100 sit),
- brezplačna, a veliko obiskovalcev je pokazalo pripravljenost prispevati sredstva, da bi bile pravljične ure večkrat mesečno.

Vprašanje št. 15. Katere oblike bibliopedagoškega dela z otroki do 9.leta potekajo v vaši knjižnici?

- 59 ura pravljič
 - ura pravljič, občasno dopolnjena z igralno uro s knjigo
 - ločeno: za predšolske 4-7 let, za šolske 7-10 let.
- 26 igralna ura s knjigo
- 107 drugo:
 - 11 vrtec na obisku
 - 8 razred na obisku
 - 7 srečanja s knjižnimi in drugimi ustvarjalci
 - 6 igralne ure
 - 6 predšolska bralna značka
 - 6 razstave
 - 5 knjižne uganke
 - 5 uganka meseca
 - 4 mednarodni knjižni kviz
 - 4 Moja najljubša knjiga
 - 3 pravljične uganke
 - 3 vprašanja za knjigožere
 - 3 pogovori o knjigah
 - 3 počitniške delavnice, dejavnosti
 - 2 lutkovne predstave
 - 2 delavnice (liter., likovne, glasbene, ustvarjalne igre)
 - 2 predstavitev BZ

- igralnica za "majhne in velike" - bibliopedagoško delo z otroki, ki ne obiskujejo vrtcev, njihovimi starši oz. varuhi
- igralna ura v igralnici
- mesečne uganke - uganke za modrijančke
- igrane pravljice
- glasbene pravljice
- literarne uganke (izpeljevanke, rebusi, dopolnjevanke), povezave z razstavami, pravljичnimi urami
- angleške urice
- družabne igre
- pogovori o knjigah ob obisku pisatelja
- obiski knjižnice
- predstavitev knjižnice
- predstavitev knjižnice, septembra 1. razredom
- skupinski obiski šol in vrtcev - izvajanje knjižne in književne vzgoje
- organizirani obiski vrtcev in šol
- skupinski obiski razstav ilustracij
- občasne lutkovne, gledališke, glasbene predstave, "knjižni junaki"
- obisk glasbene sobe
- predstavitev literature za otroke
- predstavitev literature na določeno temo, podobno igralni uri s knjigo, toda več improvizacije
- počitniške urice (predstavitve novih knjig, pravljice, poezija, stare igre) s kreativnimi delavnicami
- likovno ustvarjanje
- ura ročnih spretnosti (po knjigah na temo ročnih spretnosti; otroci izdelujejo izdelke iz različnih materialov, slikajo ipd.)
- bibliopedagoške ure po naročilu (po šolskem učnem načrtu)
- bibliopedagoške ure za razredno stopnjo
- TV
- likovne razstave
- naj knjiga
- kinološki kotiček (Predstavljamo vam pasmo)

Vprašanje št. 16: Ste kot začetnik (pravljičar) imeli za svoje delo:

- 10 mentorja
- 8 da
- 2 ne

- 37 udeležili ste se kakšnega tečaja pravljicarstva**
- 10 Eptin seminar oz. seminar z Gregorjem Hartmanom
- 9 pravljlični seminar Ljobe Jenče
- 3 študijski krožek Pravljičarstvo v SIK Izola (20 srečanj z gosti)
- 3 seminar s Tilko Jamnik oz. v Pionirski knjižnici
- 2 seminar z Anjo Štefan
- 11 posamezni seminarji pripovedništva in pravljicarstva
- 27 poslušali ste drugega pravljicarja (hospitacije)**
- 3 Tilka Jamnik oz. v Pionirski knjižnici v Ljubljani
- 2 Anja Štefan
- 2 Marjana Kobe
- 18 kaj drugega**
- 7 priročnik Ura pravljic in druga literatura
- 6 kolegica v službi, osebni kontakti s knjiž. / pravljicarji, ljudski pripovedovalci, poklicni pravljicarji
- 4 samoizobraževanje
- 4 študij knjižničarstva na PA v Ljubljani (delo z mladim bralcem)
- 4 izobrazba pedagoško-vzgojiteljske smeri
- 4 razni seminarji, literarne in gledališke delavnice
- 3 srečanja v Pionirski knjižnici v Ljubljani
- literarni večeri
 - izkušnje in mediji
 - delali smo po lastni zamisli in instinktu in se ob delu učili

Vprašanje št. 17: Kako najpogosteje izvajate uro pravljic?

- 51 pravljico pripovedujete ob odprti knjigi in kažete ilustracije
- 13 pravljico berete in kažete ilustracije
- 28 pravljico pripovedujete brez knjige
- včasih glasba ob glasbeni pravljici
- 3 uporabljate samo druge medije (videokasete, avdiokasete, CD- plošče)
- 5 berete zgodbo v nadaljevanjih
- 5 z lutkami
- 2 pripravi aplikacije
- 82 2 uporabljamo tudi druge medije (avdiokasete, videokasete, igrače)

- prvi dve obliki prevladujeta, ker so ilustrirane pravljice v zadnjem času veliko pridobile
- če je dosti dialoga, jo berem
- na pamet, s knjigo ob sebi
- dramatizacija
- so kombinacija pripovedovanja iz knjige, glasbe, animacije
- pripovedujem ob lutki, plakatu, glasbi
- ob diapozitivih
- pripovedujem tudi instiktivno, tako kot se sproti pravljica tke in tako je včasih kaj pridano, včasih odvezto
- interpretacija odvisna od števila poslušalcev, prostora, besedila; zato mnogokrat prepletam načine pripovedovanja s prilagojeno "meditacijo" in glasbeno podlago

Vprašanje št. 18: Ali v uro pravljic vključujete poleg pripovedovanja/branja še kaj drugega?

55 da

1 ne

Vprašanje št. 19: Kaj še vključujete v uro pravljic?

54 risanje

40 oblikovanje

55 pogovor

49 petje

37 glasbo

12 ples

31 lutke

7 diapozitive

23 goste

20 pravljичne uganke

2 razni instrumenti

- druge knjige, glede na temo pravljice
- za šolske otroke SSKJ
- izdelava raznih didaktičnih pripomočkov
- dramatizacija
- oponašanje
- igrače
- filmi
- v bistvu je to prava mala delavnica

Vprašanje št. 20: *Koliko pravljic poveste/preberete v eni uri pravljic?*

- 18 eno pravljico
- 16 1-2 pravljici
- 5 1-3 pravljice
- 8 2-3 pravljice
- najpogosteje eno, ostale uporabim za motivacijo ali v nadaljnjem pogovoru
- eno ali več, odvisno od časa, starostne stopnje otrok
- eno, nato sledi "praktični" del
- eno, morebiti še pesem v uvodu

Vprašanje št. 21: *Pripovedujete/berete največkrat:*

- 29 pravljice tujih avtorjev, ki so že izšle v slovenskem prevodu
- 23 pravljice slovenskih avtorjev
- 15 pravljice tujih avtorjev
- 34 največkrat kombinacijo pravljic slovenskih in tujih avtorjev v slovenskem jeziku
- 10 pretežno ljudske pravljice
- 3 včasih ljudske pravljice, včasih basni
- odvisno od razpoloženja in teme - zajete so vse zgoraj navedene alineje
- vse enakovredno
- odvisno od starosti skupine, ki se trenutno formira, tudi ljudske pravljice narodov sveta
- ne glede na avtorja: kar se nam zdi primerno in zabavno; kar je možno vzporejati s še kakšno drugo knjigo
- pravljice madžarskih narodov (Lendava)

Vprašanje št. 22: *Ali za vsako uro pravljic izberete neko določeno temo?*

- 36 da
- 17 ne
- 24 napišite, po kakšnem kriteriju vi izbirate pravljice za uro pravljic:
- 10 glede na praznike, letni čas
- 6 običajno izberemo novejše, nepoznane pravljice, knjižne novosti
- 4 glede na starost otrok
- 3 aktualnost trenutka
- 2 pravljica mi mora biti všeč (moram jo imeti rada)
- iščem povezave z dogodki v okolju
- glede na željo učiteljev in vzgojiteljev

- obstaja nekaj tem, ki so posebej zanimive, tako da jim načrtno posvetim nekaj PU
- po notranjih vzgibih
- pravljico včasih izbiram tudi naključno
- velikokrat tako kot čutim glede na čas, lastno razpoloženje, duhovne in etične potrebe
- pravljice, ki so mi všeč glede na sporočilnost, vzgojnost
- velikokrat je kriterij tudi kvalitetna ilustracija
- glede na število poslušalcev, prostor, pestrost skupine ter namena
- vedno imam "v rezervi" pripravljenih več pravljic in se odzivam razpoloženju otrok na uri pravljic, upoštevam njihove želje, voljo, kakšen dan je ...

Vprašanje št. 23: Ali prevajate pravljice tujih avtorjev?

- 30 sploh jih ne prevajate
- 14 prevajate, jih preberete/poveste, a jih ne arhivirate
- 10 prevajate jih sami ter jih arhivirate
- 6 prevaja jih kdo drug

Vprašanje št. 24: Ali pripovedujete/berete pravljice v tujih jezikih?

- 48 ne
- 8 da
 - v angl. (Šiška)
 - v ital. (Izola)
 - v madž. (Lendava)

Vprašanje št. 25: So starši na urah pravljic lahko prisotni?

- 26 da
- 16 ne
- 18 včasih

Vprašanje št. 26: Če so starši lahko prisotni, v čem vidite koristnost njihove prisotnosti?

- 17 starši spoznajo knjižnično delo in se v tem smislu tudi doma ukvarjajo s svojimi otroki
- 11 otrok se lažje prilagaja na novo okolje
- 9 otroci se počutijo bolj varni in sproščeni, čustvena toplina, tudi starši uživajo
- 7 sodelovanje pri ustvarjanju po pravljici
- 4 ni posebne prednosti, razen za otroke, ki so prvič in so zelo plašni

- 2 starši želijo biti prisotni, poslušajo skupaj z otrokom v naročju
- 2 osebno me ne motijo, čeprav je vzdušje boljše, če jih ni, vendar pa imajo nekateri otroci edinole tako možnost poslušati pravljico, ker jih starši (sestre, babice, dedki) ne pustijo samih
- v pravljичni sobici je premalo prostora tudi za starše, toda kadar je otrok prvič na UP ali kadar je utrujen, slabe volje in res potrebuje starša ob sebi, mu dovolimo
- koristnosti ni. Je le potreba, če si predšolski otrok želi slišati pravljico, a le ob prisotnosti enega od staršev
- ko pride otrok prvič na uro pravljic, je prav, da starši vidijo način dela in se z mano pogovorijo
- starši so prisotni samo, kadar nas obiše vrtec v popoldanskem času

Vprašanje št. 27: Če starši niso prisotni, prav tako napišite, zakaj:

- 7 otroci se navajajo k samostojnosti, hitreje se socializirajo
- 5 zaradi prostorske stiske
- 5 otroci so bolj sproščeni, če starši niso zraven,
- 3 večja sproščenost otroka in pravljicarja
- 2 svojo pozornost otroci usmerjajo na starše, ne na pravljico
- 2 pristnejši stik med otroki in pravljicarjem
- otroke moti prisotnost staršev
- starši motijo potek pravljic
- otroci niso samostojni pri delu
- otroci se v prisotnosti staršev ne pogovarjajo sproščeno in odkrito
- bolje sodelujejo brez staršev
- otroci so brez staršev postavljeni na isto izhodiščno točko za odzivanje, poleg tega vemo, da se odzivajo drugače v prisotnosti staršev
- po dosedanjih izkušnjah ne vidim nobenih koristi v prisotnosti staršev. Otroci so mnogo bolj aktivni, se dosti bolj skoncentrirajo brez prisotnosti staršev.
- UP so namenjene otrokom, ki so že sposobni ostati sami s pravljicarko in otroki; če pa tega ne zmorejo, lahko skupaj s starši obišejo igralnico za "majhne in velike" (Mb)

Vprašanje št. 28: Kako velike so vaše skupine obiskovalcev na urah pravljic?

- 34 10-20 obiskovalcev
- 20 nad 20 obiskovalcev
- 16 do 10 obiskovalcev

Vprašanje št. 29: Obiskujejo ure pravljic tudi otroci, ki so mlajši od 4 let?

43 da

13 ne

Vprašanje št. 30: Obiskujejo ure pravljic tudi otroci, ki so starejši od 9 let?

32 da

23 ne

Vprašanje št. 31: Kolikokrat na mesec izvajate uro pravljic?

35 vsak teden

5 2x na teden

4 1-2x mesečno

2 občasno, po dogovoru

- 2x in po dogovoru za vrtce

- 1x na teden v štirih enotah

- odvisno od potreb (ob novem letu več, ob praznikih več...)

Vprašanje št. 32: Kje uro pravljic izvajate?

29 na mladinskem oddelku vaše knjižnice

22 v pravljlični sobi

22 kje drugje:

8 v čitalniškem oddelku, v čitalnici

2 na izposoji

- večnamenski prostor v knjižnici, v glasbeni sobi, v zimskem vrtu

2 v šoli

2 v vrtcu

2 v bolnišnici

- v zavodu, v šolskih razredih in avlah, v bibliobusu, v izposojevališču

- na prostem (npr. dvorišče na gradu)

Vprašanje št. 33: Koliko časa traja ura pravljic?

31 60 minut

30 45 minut

4 manj kot 45 minut

- več kot 60 minut

Vprašanje št. 34: Kje, menite, je težišče igralne ure s knjigo?

17 pripovedovanje/branje zgodbe

15 igra

- 4 oblikovanje izdelka
 13 kaj drugega:
 6 uporaba poučnih knjig in spoznavanje določene teme s pomočjo knjig
 2 skozi igro priti do knjig, tako leposlovnih kot poučnih
- vse troje, s težiščem na iskanju knjig in branju
 - spodbujanje radovednosti, vedoželjnosti in privzganje delovnih navad
 - kako uporabljati knjigo
 - motiviranje za branje
 - spoznavanje različne literature
 - uvajanje otrok na obiskovanje knjižnice, izposoja knjig, obiskovanje pravljčnih ur

Vprašanje št. 35: Kolikšen je delež poučne knjige za otroke pri izvajanju te oblike?

- 16 vedno delate tudi s poučno knjigo
 13 občasno delate tudi s poučno knjigo
 1 poučne knjige ne vključujete

Vprašanje št. 36: Oblikujete svojo pripravo za to obliko vedno na določeno temo?

- 25 da
 1 ne
 5 včasih

Vprašanje št. 37: Na kakšen način določite temo?

- 27 narekuje vam jo koledar s pomembnimi dogodki in praznovanji, letnimi časi
 19 lastne notranje vzpodbude
 18 predlogi, želje in zanimanja otrok
 2 želje učiteljev, vzgojiteljev, staršev
- kombinacija vseh
 - knjiga
 - aktualni dogodki iz okolja
 - letni šolski načrt, program prireditev v vrtcih, aktualna dogajanja, trenutni vzgibi, tudi filmski spored lokalnega kina, gledališke predstave ...
 - velikost in želje skupine.

Vprašanje št. 38: Koliko pravljič vam uspe povedati ob vseh zamislih, ki jih nameravate realizirati na določeno temo, ali tudi brez nje?

- 18 eno
 9 več kot eno

- 1-3 pravljice
- odvisno od teme in "naboja"
- izvajamo tudi le igralne ure, saj smo opazili, da se otroci sploh ne znajo več igrati osnovnih iger, kot so: domino, človek ne jezi se in podobno. Starši si najraje izposojajo igre (BS), ki se jih otroci igrajo SAMI.

Vprašanje št.3 9. So starši lahko prisotni na igralnih urah s knjigo?

- 13 da
- 6 ne
- 12 včasih

Vprašanje št. 40. V čem vidite prednost prisotnosti staršev na igralni uri s knjigo?

- 4 otroci lažje vzpostavijo stik z novo skupino, občutek varnosti
- 2 osebno me ne motijo, čeprav je vzdušje boljše, če jih ni, vendar pa imajo nekateri otroci edinole tako možnost poslušati pravljico, ker jih starši (sestre, babice, dedki) ne pustijo samih
- ne vidimo nobenih prednosti v prisotnosti staršev. Včasih dovolimo staršem z majhnimi otroki, da pomagajo pri sami izdelavi izdelkov.
- spremljanje otroka v vseh pomenih
- isto kot pri PU, poleg tega so starši zelo dobrodošli pri praktičnem delu, kjer lahko pomagajo otroku in knjižničarju
- otroci zelo radi pokažejo in razložijo staršem svoje izkušnje, pokažejo, kaj so našli prav oni
- 4 dobijo zamisel, kako otroka vzgajati s knjigo tudi doma
- 2 izobraževanje staršev, nova literatura
- starši so bralci, kupci in tudi obiskovalci knjižnice. Želim, da ob knjigi in otroku uživajo oboji.
- zelo veliko staršev se tako povezuje s svojimi otroki (krasna simbioza med otroki, starši in vsemi prisotnimi), sodelovanje, razumevanje, pomoč, toleranca, cenjenje, ponos
- starše vabimo, da se nam pridružijo pri igri, a le redko naletimo na pozitiven odnos. Za njih so pravljicne in igralne urice (ne v vseh primerih, a velikokrat) le varstvo. Radi bi jih opozorili na pomen igre, skupnega igranja in na lepoto skupaj preživetih trenutkov (uric).

Vprašanje št. 41. Če starši niso prisotni na igralni uri s knjigo, napišite, zakaj:

- ker smo bolj sproščeni ob igri
- isto kot pri PU. Lažje vzpostaviti stik med otroki in pripovedovalcem. Starši so nekako moteči.
- prihajajo zaključene skupine otrok v spremstvu učiteljev, MŠ. 1. in 2. raz.

- ker izvajamo to obliko samo za organizirane skupine
- zaradi prostorske stiske

Vprašanje št. 42: Kaj vse vključujete v to bibliopedagoško obliko?

- 26 risanje
- 24 oblikovanje
- 29 pogovor
- 22 petje
- 17 glasbo
- 9 ples
- 17 lutke
- 7 diapozitive
- 13 goste
- 17 pravljичne uganke
- 2 dramtizacija, več pripovedovalcev ene in iste pravljice
- lutke - lastna izdelava
- kitara
- fotografije, ilustracije, igrače, predmete
- video (npr. Moj prvi kuharski video ... ogledamo si samo delček filma, pokukamo v pripadajočo knjigo...)
- kasete (na isti način)

Vprašanje št. 43: Kako velike so v povprečju vaše skupine obiskovalcev na igralnih urah s knjigo?

- 17 10-20 obiskovalcev
- 13 nad 20 obiskovalcev
- 4 do 10 obiskovalcev

Vprašanje št. 44: So obiskovalci tudi otroci, ki že hodijo v šolo?

- 29 da
- ne

Vprašanje št. 45: Če so obiskovalci tudi šolski otroci, iz katerega razreda najpogosteje?

- 20 1. razred
- 18 2. razred
- 11 3. razred in starejši otroci

Vprašanje št. 46: Kolikokrat na mesec izvajate igralno uro s knjigo?

- 9 1x
- 9 2x in več
- 2 občasno, po dogovoru z učitelji
- 1x tedensko v dveh enotah
- nekajkrat na leto
- med šolskimi počitnicami 4x

Vprašanje št. 47: Ali vabite na igralno uro s knjigo tudi goste, poznavalce teme?

- 13 ne
- 13 včasih
- 3 da

Vprašanje št. 48: Katere oblike dela z otroki od 9. leta starosti dalje potekajo pri vas?

27 pogovori o knjigah

drugo:

- 13 predstavitev knjižnice skupinam, razred na obisku
- 4 mednarodni knjižni kviz
- 3 predstavitev novih knjig
- 4 srečanje z ustvarjalci
- 3 uganka meseca
- 2 moja najljubša knjiga
- 3 literarni večeri
- 4 izvajanje knjižne in knjižnične vzgoje
- 3 tematske razstave
- 6 kvizi
- 2 knjižne in literarne uganke
- literarno-likovni natečaj na določeno temo
- ustvarjalni krožek (igrice in lutkovne igre)
- klub bralcev
- animiranje za BZ
- interaktivne igre, 10-15 let, z vključevanjem mlad. lit.
- filatelistični krožek
- angleške urice
- kinološki kotiček (Predstavljamo vam pasme)
- poklicno usmerjanje
- ogled spominske sobe pisatelja Cirila Kosmača s predstavitevijo življenja in dela

Vprašanje št. 49: Kako pogosto potekajo pogovori o knjigah v vaši knjižnici?

- 9 1x mesečno
- 2 2x mesečno
- 3 1x tedensko
- 17 občasno
 - nekajkrat na leto, pred srečanji s pisatelji, razstavami
 - pri vsaki predstavitvi knjižnice in tudi pri PU
 - redko, ker je na mladinskem oddelku samo en knjižničar, ki opravlja široko paleto dela
 - knjigožerski klub smo namenili za najstnike, a je bil obisk preskromen. Zato pač podobne oblike obiskujejo v okviru šolskih obiskov knjižnice ter v počitniških dneh.

Vprašanje št. 50: Kako velika je skupina vaših obiskovalcev na pogovorih o knjigah?

- 12 5-10 otrok
- 8 10-15 otrok
- 4 15-20 otrok
- 9 več kot 20 otrok

Vprašanje št. 51: Kakšna je povprečna starost otrok, ki obiskujejo pogovore o knjigah?

- 14 8-12 let
- 6 10-14 let
- 5 10 let
- 4 učenci razredne stopnje
 - učenci predmetne stopnje
 - 1.-8. razred

Vprašanje št. 52: Kakšnega spola so obiskovalci pogovorov o knjigah?

- 19 več deklic
- 7 deklice in dečki
 - odvisno od predlaganih knjig
 - to so organizirane ure za razrede

Vprašanje št. 53: So pogovori vezani na določeno temo, ki je prisotna v knjigah?

- 31 da
- 2 da, na avtorja
- 1 ne

Vprašanje št. 54: Kdo predlaga knjige, o katerih se pogovarjate?

- 18 knjižničar
- 18 skupaj
- 2 otroci
 - odvisno, kakorkoli
 - tudi učitelj
 - otroci, ki izbirajo naj - naj knjigo
 - gost, ki ga povabimo

Vprašanje št. 55: Ali vključujete v pogovor tudi poučne knjige?

- 21 včasih
- 11 da
- 1 ne

Vprašanje št. 56: Katere medije vključujete v pogovore o knjigah?

- 15 družabne igre
- 13 videokasete
- 8 avdiokasete
- 6 zgoščenke
 - časopisne izrezke
 - revije
 - TV oddaje, če so jih gledali
 - interakcijske igre

Vprašanje št. 57: Ali povabite na razgovor o knjigah tudi goste, ki poznajo določeno temo?

- 13 včasih
- 12 ne
- 6 da

Vprašanje št. 58: Kje je težišče pogovorov o knjigah?

- 24 knjiga, njena vsebina, tematika
- 17 socialni vidik (izpovedovanje, reševanje mladostniških problemov, pogovor s knjižničarjem)
 - oboje
 - spodbuda k branju kvalitetne mladinske književnosti
 - spoznavanje avtorjev
 - prijateljski pogovor, druženje
 - vzpostavljanje stikov z najstniki

Vprašanje št. 59: Kakšni otroci prihajajo na pogovore o knjigah?

- 19 otroci, ki iščejo predvsem družbo sovrstnikov in knjižničarja
- 14 "knjižni molji"
- 2 razredi, org. skupine
- obiski razredov OŠ, v povezavi z ogledom knjižnice in galerije
 - večinoma org. skupine ljubiteljev knjig (obiskujejo tudi dodatni pouk slov. j. na šoli)
 - otroci z ulic (veliko se zadržujejo pri nas, 2-3 ure dnevno)
 - različni
 - imamo jih le med počitnicami

Vprašanje št. 60: Ali večina otrok, ki obiskuje pogovore, že pozna knjigo, o kateri teče pogovor?

- 15 da
- 15 ne
- včasih
 - različno
 - pogovarjajo se o različnih temah, knjiga je le izhodišče za pripravo
 - zelo različno. Novitet ponavadi še ne poznajo

Vprašanje št. 61: Ali vključujete v pogovore o knjigah tudi branje kot motivacijo za nadaljnje branje?

- 22 da
- 10 občasno
- 1 ne

Vprašanje št. 62: Ali vključujete v pogovore o knjigah tudi literarno-knjižne uganke?

- 17 včasih
- 7 da
- 7 ne